

Válečný deník Františka Šimka

Stručný souhrn

Dědeček (tehdy třicetiletý otec rodiny) narukoval hned na začátku války, v srpnu 1914. Celou dobu sloužil jako kočí. Ihned se octl na balkánské frontě, kde jeho hlavním úkolem byla doprava munice, od železnice blíže k frontové linii. Zde byl až do konce roku, poté byl přesunut přes dnešní Maďarsko na ruskou frontu, na území dnešního Slovenska, Ukrajiny a Polska (tehdejší Halič, součást Rakousko-Uherska).

Jako sedlák si ve svém deníku všímal často úrodnosti polí, ale i bídy místních obyvatel a jiných projevů války. Na ruské frontě byl skoro celý rok. Na podzim 1915 onemocněl (snad zápal plic) a po asi tříměsíčním pobytu v různých vojenských lazaretech se na začátku roku 1916 ocitl zpět v domovských kasárnách v Budějovicích, pět hodin pěšky od svého domova.

Většinu roku 1916 sloužil v Budějovicích u koní. Jako sedlák a otec rodiny často žádal o dovolenou, takže se mu podařilo doma na jaře zasít a v létě sklidit. Před koncem roku byl však odvelen. Vánoce a začátek roku 1917 prožil ještě ve Vídni, ale pak se již ocitl na italské frontě, poblíž Terstu. Rakousko-Uhersko zde už bojovalo velmi těžce. I dědeček už měl vojny dost a v deníku reptá na válku i politiku. Už ani nezapisuje jména měst a vesnic. Rakousko-Uhersko ale potřebovalo nejen vojáky, ale i sedláky. V létě 1917 je na svoji žádost konečně z vojska propuštěn a vrací se domů. Tím to pro něj skončilo. Konec války v listopadu 1918 ani další události už v deníku nezmiňuje.

Válka ho poznamenala – dříve prý často hrával na harmoniku, ale když se vrátil z vojny, zahodil ji a už nikdy nehrál.

Ediční poznámka

Při přepisu jsem opravil jen pravopis i/y u sloves, ostatní výrazy jsem vesměs ponechal v původní podobě (děroušek, v pivováře, našich), sjednotil jsem zájmeno „sme/j sme“ (v originále se vyskytuje obojí, častěji „sme“). Po třech letech v armádě používá pisatel stále více německých slov, spíše však vojenských zkomolenin (odláb, dekunk).

Místní názvy jsou zapisovány vesměs foneticky. Jen někde se mi podařilo dohledat současný název, v tom případě ho uvádím kurzívou v závorce. Za doplnění některých místních názvů a výrazů z vojenského prostředí děkuji Radimu Kapavíkovi ze sdružení Signum belli 1914.

Popsaný začátek války roku 1914.*

Již nás více přibývalo a bylo nám veseleji. O 4 hodině jsem šel do kanceláře, kdež jsem byl přidělen ke 2 koloně. Ta byla toho času v pivováře českým.

3. srpna jsem dostal koně, které byli od rolníků, a dávali jsme na ně chomouty a sedla. Měl jsem od prvního vozu přední koně. Bavili jsme se při dobrém pivě, které bylo za 14 h litr.

4. srpna jsme jeli na Rudolfovo pro munici a zpět do pivovaru. Koně byli po domácímu vychovaní a dobře chodili. Večer pak jsme to nakládali do vozů na dráze. Po celou noc se s tím pracovalo.

5. srpna ráno ve 3 h jsme opustili Budějovice kdež jsem spal, a probudil jsem se až v Borovanech. Jeli jsme na Gunia Vídeň kde nás lidé pozdravovali a vítali a provolávali „Nazdár“. Navečer jsme zastavili na nádraží již za Vídní a v noci opět jeli. Jeli dále přes Semmering na Štýrský Hradec (*Graz*), ohromnými alpskými velikánama malými údolíma. Dále jsme se uhnuli přes Chorvátsko-Slovinsko až do Županje (*Županja*).

10. srpna jsme vykládali v 6 h ráno v Županie. Pak jeli dále přes obrovské dubové lesy a bahniska až o 4 h odpoledne za velikého horka přijeli do Vynkovce (*Vinkovci*).

11. srpna jsme opět jeli dále až do Brčky (*Brčko*) která je za hranicích za řekou Sávou, kdež jde přes ní most pro dráhu i pro povozy pohromadě, ohromně vysoký a dlouhý.

12. srpna jsme jeli dále, kdež jsme potkávali automobily, což koně první čas se jich báli. I některého bosenského zajatce, který střílel po našich vojínech. Večer jsme přijeli na pole, kde nebylo ani vesnice.

13. srpna jsme jeli opět dále, kde jsme stratili prvního koně kterého zastřelili. Vesnice tam byly dosti velké a dosti ckánů v nich. Odpoledne jsme přijeli do Soln-hamu do švestkové zahrady. Kde bylo mnoho švestek, které jsme poprvé pojídali.

14. srpna jsme jeli do Pahr-Han což byla vesnice dosti roztroušená, baráčky od sebe vzdáleny. Jeli jsme přes město Bělinu, dosti velké a na tamnější poměry pěkné. Obývali jsme opět v zahradě.

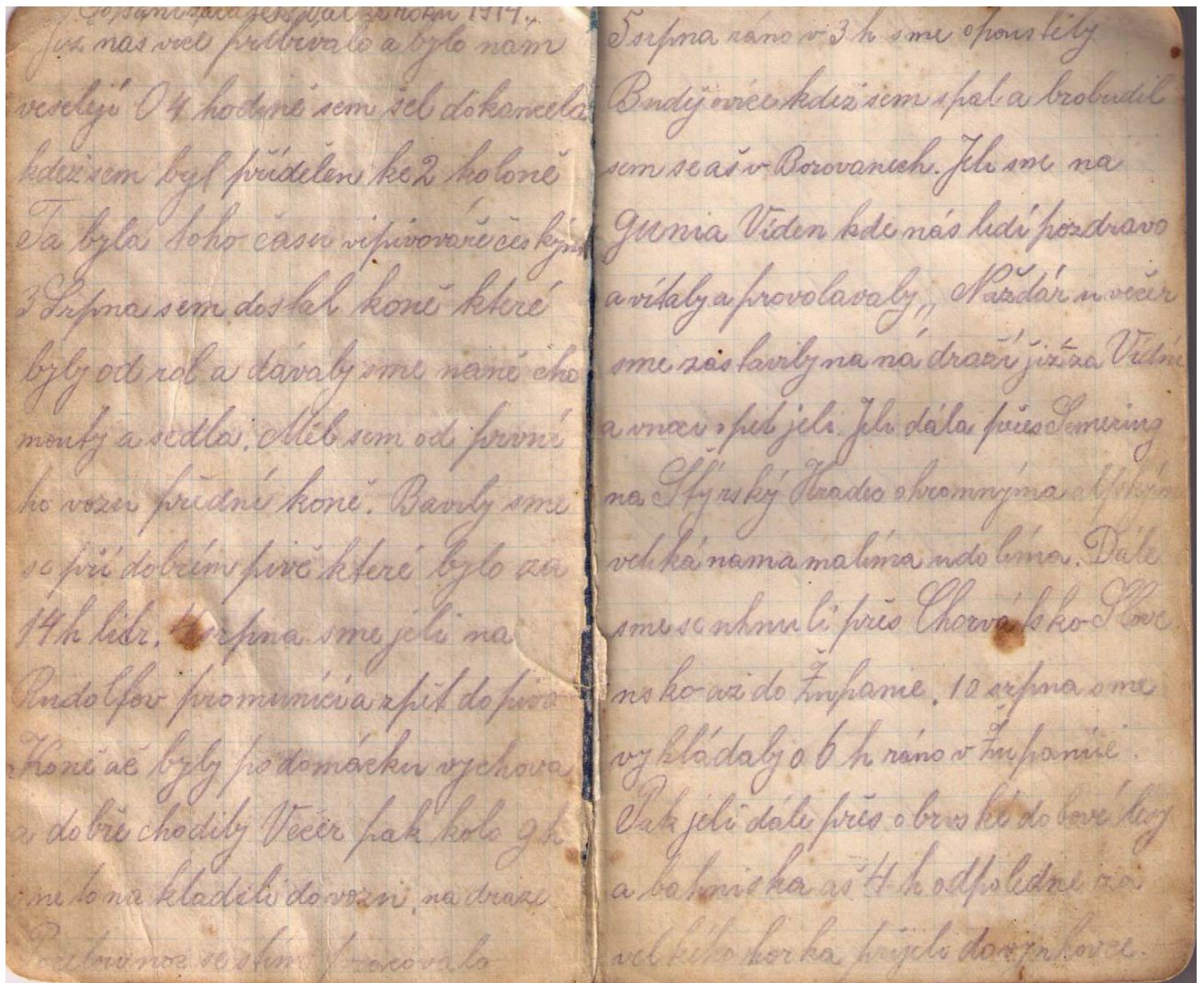
15. srpna jsme odpočívali, neb byl svátek Panny Marie. Odpoledne se dobře bavili ve stínu dubů, které tamstály, a někteří hráli karty. Kolem 4 hodiny se hnala bouře, což jsme si začaly stavěti naše domky „Cely“, ale v tom po

---

* Rakousko-Uhersko vyhlásilo válku Srbsku dne 28. července a 12. srpna začala první ofenzíva Rakousko-Uherska v Srbsku

silnici zazněl křik že jsou tam cizáci Bosenský a do nás přilítla nějaká střela. Ihned každý sebral ručnici a prohledávali jsme kukuřičných polí za velké bouře a deště. Když jsme přišli nazpět, tak jsme museli zapřáhnout koně a po celou noc stáli u nich na polích, což nám bylo zima. Kolem pak stály varty. Poblíže v lese byly eroplány.

16. srpna ráno jsme jeli dále po obloukovitých silnicích přes Jaminu, též město na Srbské hranici. Kolem 9 h ráno jsme překročili hranice přes řeku Drinu, po mostě od zákopníků vystavěném, a jeli přes lesy a poli kukuřičnými až do Lešnice, prvního srbského města, skorem opuštěného od obyvatel. Kdež pobýval dobytek a svině i drůbež v polích i po městě a vojíni někteří je chytali. Odpoledne dále po polních cestách až na jeden kopec, osázený kukuřicí, kdež jsme byli do rána. Kukuřice přišla k posekání, aby v ní nikdo nebyl schován. Zde bylo již slyšet děla houkati - ráz co ráz.

17. srpna jsme přijeli jedné cihelny. Do Milinu, kdež nás čekali, munice již jim docházela. Zde jsme přijmuli válečný křest. Srbské střely lítaly na nás a my stáli v dolině za velkým vízkem. Raněných již chodilo dosti. Hřmění děl bylo po celý den a noc velké. Voda tam nebyla pitná žádná, než jsme vyhrabávali jamku v písku a pak jsme jí pili. Též dvě srbská letadla jsme viděli rozbitá, což naši ukořistili. Zde prodávaly dvě ženy srbské slivovici. Na šveskách jsme též byli, ale do zahrady zalítl šrapnel.

18. srpna ráno jeli opět pro municí a brali ji od 4 kolony blíže Lešnice. Jeli pak zpět, ale již do nich Srbové stříleli. Jeden civilní kočí byl raněn do kolena. Po poledni jsme museli ustupovat nazad, neb Srbové začali střílet do našich z levého boku. Byli jsme opět na tom kopci co 16. srpna, když přišla veliká bouře a velké kroupy a to proti nám šlehalo do koní, že jsme je museli po celý čas držet.

19. srpna jsme odevzdali municí a jeli zase pro jinou ke 3. koloně a zpět. Před poledním jsme začaly couvat. To byla podívaná, jak jedni přes druhý chtěli býti upředu! Šlo to pomalu a po nás bylo stříleno od starců a dětí. Jeden třináctiletý kluk ze studně po nás střílel a byl pak střelen. Večer jsme přijeli do Lešnice a byli tam u nádraží takové malé dráhy. V poledne nebylo ani oběda a hlad nebyl.

20. srpna ráno o 2 h vyjeli a pomalu jsme se dostali opět okolo 6. hodiny přes hranice do Bosny. Kdež jsme jeli za řeku Jaminu a jeli až do Suli-Han k jedné cihelně.

23. srpna opět dojeli poblíž Jaminy.

24. srpna zase do Suli-Han kde jsme pak opočívali.

1. září ráno jsme vyjeli do Dolního Brodače který je poblíž bosenské Ráče (*Bosanska Rača*) a co se vlévá Drina do Sávy.

9. září byla opět velká palba, za který naši překračovali řeku. Kdež byli za řekou Srbové - je jsme zahnali zpět a most jim byl zbořen. Za prudké palby byli převáženi na lodi, mnoho se jich potopilo.

10. září se nestřílelo nic.

15. září se začalo ráno o 4 h střílet, po celý den i noc mnoho stříleno.

16. až 24. září byly nejvíce večerní srážky.

25. září opět mnoho stříleno, kdež Srbové opustili řeku Drinu.

26. září jeli do lesa do Lešníku, za Sávu přes most v Slavonsku, kdež byli divné duby. Zde přivázely všechno párníky po Sávě.

29. září bylo započato stavění stájí pro koně. Mladé duby i buky byli sekaný a z nich stavěno. Pršelo po celý den i noc, tak bylo mnoho bláta. Sáva byla mnoho rozvodněná, kde se v ní utopil jeden desátník Uher který

lezl pro koně. Zákopníci měli mnoho práce s mostem, museli strany zvedat, neb byl prostředek hodně nahoře. Most byl hodně dlouhý, neb bylo 24 lodí. Zde jsme pak byli dále a munici vybírali z lodí. Stříleno bylo po celé dni mnoho.

6. října byl by náš plukovní štáb rozbit.

13. října opět do Dolní Brodače, kdež jsme byly poprvé v chaloupkách, jež byli Bosňáci opustili. Zde bylo mnoho ořechů. Po další dny bylo stříleno, až se ty chalupy otrásaly, neb opět překračovali hranice.

27 října byly dobyty zákopy srbské, které jsou na polích kukuřičných, táhnoucí se více jak 2 hodiny daleko, jeden vedle druhého klikatě.

2. listopadu odejeli do Černa Bara, velké vesnice, ale samý zákopy. Okolo Driny byly hroby našich vojáků, pěkně udělané.

3. listopadu bylo dobyto město Šaba (*Sabac*).

6. listopadu jeli do Klenje, kde bylo mnoho sviň i ovcí, což jsme si zabíjeli. Zde byli před námi velké kopce po pravé straně, o které bylo notně bojováno.

9. listopadu byly dobyty, Srbové utíkaly k Valijevu.

10. listopadu jeli večer do Dubravic a v noci přijeli a byli venku, což bvl velký mráz.

11. listopadu Slepřovic

12 listopadu přijeli do Sabace (*Sabac*) ke kasárnám hřebčinským, které byly dosti rozbité. V noci přšlo, koně jsme měli ve stájích v kasárnách, kdež to bylo namačkané. Mošto leží po pravé straně řeky Sávy, pěkné. Kdež plují lodě, a malá dráha jde až k řece, která spojuje Sabac a Leješnice. Rozbité bylo notně, neb jej naši třikrát dobývali a zas Srbové, až počtvrté jej Srbové dobyli. Kostel - ten nebyl ani znáti, kde stojí. Též se vraceli domu Srbové, kteří utíkali před vojnou, když naši dobyli Valijevo, šli nazad. Přšlo a bylo bláta tak pod kolena. Šli blátem, ale jenom ženy a starci. Malé děti byli bosé a s pláčem šly kolem matky, bylo se bolno podívati po mnoho dní. Byt jsem měl dobrý, ve světnici kamna a matrace. Spával jsem s Liškou civilem. Chodili jsme se dívati na Srbské zákopy, které byly kolem hřbitova. Město bylo opuštěné od lidí, pak pomalu chudáci přicházeli. I obchody rakouské tam byly zavedené, s civilní poštou.

23. listopadu od nás odešel poručík Bartl a přišel poručík Ryt. Bartl, když se snámi loučil, plakal velice a děkoval.

26. listopadu mouku jsme naložili pro pekaře a jeli s ní do Úpu. Zde bylo viděti teprve děj válečný. Po cestě plno koní a vozů leželo. Bláta až pod nápravu, kdež koně nemohli nohy vytáhnouti. Bláto namrznuté za noci, a ve dne povolilo. My v noci seděli kolem ohně, neb bylo zima, a žádná

vesnice. Na spaní ani pomyšlení po dvě noci. Dříví bylo dosti, samé ploty dubové.

27. listopadu jsme jeli od rána do večera, a to potmě, a zůstali na silnici jenom 3 km. Zde jsme vařili kávu z vody z kolejí nabranou.

29. listopadu večer jsme dojeli do Úpu. Zde bylo pro koně dosti sena, neb byly stohy na louce a my v nich. Zde jsme se dobře vyspali. Město bylo menší, málo pobořené, v dolině. Naši zde mleli obilí ve mlýně, který byl na benzín.

30. listopadu jsme nastoupili cestu, opět cestu do Sabace (*Sabac*).

1. prosince jsme přijeli zpět kolem 2 hod. odpoledne, kdež jsme vyprávěli kamarádům, co jsme viděli a skusili i hladu, neb byli bez chleba po celé cestě a jenom konzervy. Asi dvě hod. za Šabacem byl krásný pomník Sokolský 500^{tu} památkou.

3. prosince jsme opouštěli Sabac a jeli do Úče. Zde jsme bývali na poli což nám nebylo mnoho příjemno po dobrém bytě. Zde bylo mnoho kolon. Voda daleko a to z potoka.

6. prosince. Přijeli jsme do Skeli (*Skela*), vesnička dosti velká. Zde byl náš párník vyhozen pumou, kde se Sáva dělí na dvě křídla a dělá ostrov.

8 prosince. Jeli dále přes Obranovič, pěkné to město a málo pobořené. Zde bylo dosti cikánů. Jeli jsme až do Unky a bydleli na poště která byla vybrána a papíry rozebrané.

9. prosince jsme přijeli před polednem do Bělehradu (*Beograd*), což je hlavní město srbské. Zde byly po kraji pobořené některé domy i továrny a pak nádraží rozbité a kolem něho domy. Město jest nádherné, hlavně paláce na náměstí. Eletrické tramvaje již jezdily, byly spravené. Továrny některé byly v chod,u i obchody, jako by ani vojna nebyla. Zde bylyoi víno laciné neb jsme byli v hostinci. Jak jsme přijeli, cikáni nám zahráli Kde domov můj. Na přístavě u řeky byl veliký ruch, neb bylo mnoho přiváženo. Srbské párníky zde byly od Srbů potopené v řece. Blíže přístavu je malá pevnost na skále. A nedaleko železniční most, na druhé straně shozený jen ze srbské strany dolů a vlak jezdil až k mostu. Zde je též kolem města daleko kopcovato, pak na jih jsou velké hory. I osvětlené bylo město elektricky.

12. prosince. Jeli do Železníku, ale jenom povozy a druzí byli pro municí. Zde jsme byli na louce a netrpělivě čekali na kamarády. I mnohé pověsti se povídaly.

13. prosince. Ráno jsme se připravovali na zpáteční cestu. Ale žádná kolona nás nechtěla pustiti až teprve od našeho pluku tren nás zabral. Okolo 9. hod. ranní jsme potkali naše, kteří vezli municí. My jsme čekali a oni jeli dopředu a za hodinu se vraceli. Ubíraly jsme se zase k Bělehradu, kde pak

přes město jsme jeli více jak 3 hodiny, až jsme byli opět na mostě přes Sávu, kdež jsme opustily Srbsko podruhé o 9. hod. večer. Most byl udělán z velkých lodí a osvětlován světlem ohňostroje. Na druhé straně jsme jeli po lukách, kde byli lucerny aby značily cestu kudy máme jeti, k ránu jsme přijeli do Zemuně (*Zemuň - vesnice poblíž Bělehradu*) která je ve Slovenii přes řeku Sávu, kde stéká Sáva s Dunajem. Město bylo okrášleno a vlaky odvážely z nádraží co tam bylo přichystáno. Ulice jsou z betonu, což koním se nedobře šlo po nich.

14. prosince. V Bujanici jsme obývali. Zde bylo viděti, jak naši zápolí se Srby o kopce nad Bělehradem. Střely lítaly na obou stranách mnoho a dobře je bylo viděti. Naše jafk jdou z děla z bleskem a srbské jak přichází s dýmem. Vesnice byla dosti velká, na rovině, kde obývali Němci. Srbsko je země, kde se střídají kopce s rovinou, ale špatně obdělávaná, kde jen pěstují mnoho kukuřice a pšenice a něco žita a ovsa a brambory a cukrovku. V hospodářství je zde nejvíce ale průmyslu, málo dobytka hovězího, sviň i ovcí. Pole jsou skoro okolo zarostlá křovím, na mnoho kolik metrů, a lesy kde i tam s nima špatně zachází. Lid není uvědomělý, školy málokde a vesnice rozházené, stodoly ani viděti. Ženy chodí oblečené ve zvláštním oděvu a to košile a pak kalhoty a pak zástěru, i vzadu. Muži mají zase kalhoty dole úzké a pod prdělí náramně dolů visící a na hlavě mají ovinutou šálu červenou. Jejich potrava je ponejvíce pecna kutu a mlíko. Světnice mají a v nich plotny žádné. V síni mají komín, který jde až nahoru a buď na roště a neb řetězu vaří. Chlévy pro dobytek skorem žádné, jen kůlny. Nábytek jednoduchý. Ovoce nejvíce pěstují švestky, z kterých pak každý pálí slívovici. I konopí pěstují, což každý sobě tká plátno, to platí i v Bosně.

16. prosince. Přijeli jsme do Pauza (*Pazova*) a to večer, kdež na nás přišla velká bouře a promokli jsme. Byli s koňmi do rána venku i sami spali venku pod káprou, zde již jsme reptali proti vojně. Vesnice dosti veliká, od srbů dosti popálená, v rovině kde neobývají Němci, kde již obývali Slováci*. Zde již bylo viděti i chmelnice.

20. prosince. Jeli jsme přes Karlovice, kde byly nadělány zákopy na vinicích kde jich mnoho bylo, až Petrovadínu (*Petrovaradin*). Kdež jsme bytovali opět u dráhy, která spojuje Žimuň s Budapeští. Petrovaradím je pevnost chráněná z jedné strany Dunajem a stojí na kopci dosti velkém. Dráha jde pod kopci tunelem. Zde byly dělané průchody až pod Dunaj, až do Uher, na druhou stranu vyzděné.

21. prosince. Jeli jsme dále přes Dunaj po mostě od zákopníků, kde na druhé straně je město Novy-Sad což už jsou Uhry. Město je okresní, dosti

---

* Pravděpodobně opravdu Slováci - ve Vojvodině jich žilo a dodnes žije určité množství (poznámka dle Radima Kapavíka)

velké ulice betonové, a těž elektrická jízda. Přijeli jsme do Okéru na Dunaji.

22. prosince. Jeli jsme přes Petrove(..??) do Kolpina. Zde byli dobří lidé a mluvili slovácky, což byli jako my, neb jejich knihy četli do kostela chodily aby byli evangelíci a pravoslavní což byli Srbové. Zde jsem užíval Vánoce, což jsem vzpomínal na domov. Zde bylo povoleno chlapcům se ženiti v 18 letech a dívkám v 15 – 16 letech. Mnoho se mě to nelíbilo, neb děti jsou malé a zkrnělé. Dívky chodily oblečené bohatě. Sukně široké, ale mnoho jich na sobě, pestře malované, dole jako zastřižené, barevné punčochy a sametové střevíčky. Šátek velký přes sebe, též barevný, i na hlavě. Vlasy dolu puštěné a v nich stuhy zapletené. Vesnice byla veliká a čítala přes 2.000 čísel i ulice do pravého úhlu, ale nebyly dlážděné, když zapršelo bylo mnoho bláta. Zde jsme odpočívali a dávali nové kolony dohromady. 3-4 kolona byla rozpuštěná, i rezervní baterie, a z naší byla zvětšená udělaná zas 2 kolona.

Rok 1914 končil slavnostně na vaše která byla v škole slovácké.

Vojna roku 1915.

Na nový rok jsem též jedl opečené brambory na sádle a v poledne koblihy a pálenku. Chmelnice zde byly dosti rozšířené a to na motouz místo tyčí Zde jsem viděl jak se uměle suší chmel a to na sítech. Zde k nám přišel nový poručík Helm obrlajtnant.

20. ledna jsme přijeli do Temerína (*Temerin*) kde obývali již Maďaři. Kde jsme se ptali jak se koupí víno „eť pohohár bor“, pivo „eť pohár sór“. Kde po cestě padal sníh, který ještě mnoho nebyl ani viděti, což koně museli mnoho táhnouti.

21. ledna jsme přijeli Žablja, kde jsme pobývali delší čas. Zde obývali Maďaři i Srbové. Po celý čas jsem byl u Maďarky, která měla chlapce a muže na vojně. Líhal jsem u koňů v maštali, měl jsem tam palandičku a často jsem na vás večer vzpomínal. Zde bylo mnoho sněhu. Takhle jsem se měl dobře, dávala často jíst a já jim zas dal tu špínu. Byla Maďarka. Bylo to malé městečko, kde i trhy se odbývaly. Tež mnoho mlýnů ale jen na vítr. Zde jsme byli poprvé očkovaní proti choleře. I velké mrazy tam přichodily, což jsme si hověli v teple. Též moje vousy jsem musel dáti dolů které jsem měl od začátku války.

2. února. Jeli jsme do Šajkaž-Seuntivan.

3. února jsme jeli do Vylavy, ale hned navrátili opět do Šajkaž-Seutivani.

4. února. Opět do Žablja za velkého mrazu, což jsme šli více pěšky než na koních.

11. února večer jsme jeli na dráhu, za velkého větru jsme nakládali po celou noc, nebylo vozů.

12. února jsme opouštěli Žablja a též zároveň jižní bojiště.

13. února jsme jeli přes Debrecín (*Debrecen*) kde jsme dostávali zimní prádlo, kožíšky i rukavice.

13. února ráno jsme byli v Karpatech v Najberezně (*Velkyj Bereznyj*). Okolo 6. hod vykládali a jeli přes město do Kyžkolon (*Kiskolon/ Kolonica*). Zde již bylo viděti mnoho velkých hor nebetyčných, i Židů kteří obchodovali ale mnoho draze. Ruský zajatci zde chodili, neb jich bylo tisíce. Kyžkolonách jsme odbývali též náš masopust při trošce pálenky. U chudobných kozáků jsme byli ve stodole, kde již bylo viděti ruské i naše zákopy. Zde nás kousaly poprvé blechy.

21. února. Opustili jsme večer Kyžkolony o 5. hod večer za deště. Jeli přes Takšaný (*Takcsán/Stakčín*). Pro bláto večer museli jsme zůstatí přes celou noc na cestě. To byla veliká a veliká zkouška za deště a zimy, promočení v blátě po kolena státi až do druhého dne do poledne.

22. února odpoledne po velkých přestávkách jsme se dostali večer o 10 hod na kopec z bláta ven, ale dosti namáhavě, kdež kuchyně tam zůstaly i trén do rána.

23. února o 4 h ranní za velkého deště jsme se dostali do Kyžtopole (*Kistopolya/Topol'a*). Zde nemohli jsme dostati noclehu, tak tak koně jsem uvázal ke kolně a sám jsem si ulehl promoklý a unavený na půdu, nic pod sebe.

24. února jsme se přestěhovali k jedne faře do kůlny. Zde jsme dostali poprvé krotká zvířata nebo-li vši od nich.

26. února. Poprvé nesli municí na koni na Serpentýnu, což je veliký kopec, neb silnce v něm dělá 9 oblouků než přide nahoru, kde jsou hranice již Haličské, neb dole přšelo – tam mrzlo a byla prášenice. Bylo to dosti každý den 8 hod choditi pěšky tam a domů, když byla někde stráž a neb voda, kde se promočily boty a pak mrzly. Lesníma cestičkama, bukovými lesy jsme se motali, což bylo více lesů než planiny. Kyžtopoli byla vesnička chudobná, kdež ty horáci se nuzně živili, pečený brambory a jen v neděli k tomu měli trochu zelí. Ve světnicích byla pec, kde se vařilo i chleba pekl. Chleba byl ponejvíce z tatarky* podobny mouku což si sami melou, neb mlýny tu nejsou. I ovesný chleba pečou. Ale mnoho pálenky pijou, což i děti, tak podporují žida a sami mají bídu. Byla drahá, za litr 2 K. Sami sobě vydržují

---

* druh pohanky

kněze, neb dávají obilí, máslo, nejvíce peníze. Pole mu obdělají, i býka on jen může mít a jiný nikdo - kdež platí 5 K za něho, třeba kněmu nevodil. Kostelíček byl chudý, dřevěný na návrší nad vesnicí. Když jdou ke zpovědi, tak mu musí přinést každý 10 vajec, a je ženatý jejich kněz a víry pravoslavné. Políčka jsou pestrá a často jim je voda sebere, i zvěř lesní, kde je mnoho sviň divokých zpustoší. A stríletí nesmí, neb by byli přísně trestáni. Lid je malý, mnozí mají vole. Mluví po slovácku a pomíchané polštinou. Zde jsme taky kupovali chleba za 3 K kg, neb jsme dostávali náš bochánek na 5 dní, což bylo se na něj jen chodit dívat, a což každý den té chůze. Světničky byly dřevěné, nízké, bez komína, což dým vycházel došky kde mohl. Na lavicích a postelích bylo vidět mnoho špíny, což nábytek nebylo ani jednou vidět umývat. Což každý se nemusí divit, že mají vši, což ani mluvit - co dýchá je má všechno. Obyčejně jsme chodili s municí odpoledne a až druhý den ráno chodili teprve zpět.

16. března. Přijeli jsme do Juhazlaku (*Juhászlak /Runina*) do pily, kde se dělaly parkety bukové. Zde byla parní pila a při ní mnoho bytů pro dělníky, v kterých jsme měli koně. Dříví jsme měli dosti, neb jsme topili ve dne v noci, líhal jsem zrovna v té pile, přičemž jsme měli každodenní hon na vši. Prádlo se vyvářelo, tak jsme se jich zbavili. Munci jsme nosili jako v Kižtopoli.

2. dubna. Na Zelený čtvrtek ráno v 1. hod odjeli do Najberezni (*Velkyj Bereznyj*), neb naši couvali více do Karpat.

3. dubna. Na Velký pátek mě bolela moc hlava a na Bílou sobotu jsme byli v Petrečíně (*Perečyn*), kde jsme byli večer na Vzkříšení.

4. dubna. Na Hod Boží jsme jeli přes Ungvár (*Užhorod*) do Beö kde jsme byli na odpočinku. Zde již byla rovina zase uherská a lidi mluvili slovácky. Vesnice velká a byli tam tři víry. Katolíci, kalvíni a pravoslavní. Spávali jsme v cimře u jedné vdovy, dávala nám také jist.

21. dubna jsme přijeli do Usésu, kde jsme dělali první kolonu neb ona jela na odpočinek. Vystavěli jsme stáje pro koně a pokryli papírem, půl kolony bylo vpředu. Zde byl těž zámek německé šlechty. Koně pásli se každý den. Bylo to údolí dosti velké. U Kyžtopole byly velké boje v těch průsmycích co jdou silnice. Vesnicí celou vypálili i Juhazlák a civilisti byli vystěhováni. Malá dráha šla až na místo, z Najberezni a dále dělali novou do Kyžtopole. Zde též byly udělány naše zákopy rezervní, na kopci, obtažené ostrými dráty.

9. května jeli do Novoselice Ujsek.

10. května nesli municí do Jsmerku, což již bylo na druhé straně východu a jeli jsme 4 h Haličí, kde již byla rovina. Zde již byla vesnice popálená, mosty spálené telegrafy přetrhané. Do velikého kopce, kde byli dubové

lesy, dole již rozvité a na hoře ještě ne, a byl tam sníh a dosti velká zima, že jsme na to byli nuceni vzít mantle*. Cesta byla klikatá a dlážděná dřevem. Přes několik potoků nám bylo jít. Na tom nejvyšším kopci tekla praménka vody.

13. května opět Ucsas.

14. května Serpentyň Luvhovské selo. Karpaty jsou hory vysoké, jež přebíhají na mnohé krásné údolí, jimiž protéká mnoho potoků s dobrou vodou. Porostlé jsou nejvíce dubovými a březovými lesy. Dříví tam leží mnoho, již hnije a zase vyrůstá jiné. Vesnice jsou tu a tam roztroušené, chudé lëndovinky z hlíny a pokryté slámou bez komínů. Lidé nuzně žijí, jejich potrava je brambory a zelí a trochu černého chleba, na něj si sami melou. Odívají se nejvíce plátnem, již sami tkají a ženy předou jenom v ruce. Jsou též malí a mají mnoho volů. Mluví po slovácku a jsou pravoslavní. Prusmyky jsou Dukelský, Luhovské Sedla, Užok Jablunkov. Užhockým průsmykem šla dráha jež byla v Najbrezně, kdež jsme věci brali, a jde do Haliče do Sambora (*Sambir*) odtud na Lvov (*Lviv*).

15. května jsme jeli přes hranice haličské a na večer přijeli do Jablunkovky. Zde již bylo viděti mnoho vesnic spáleno neb v čase zimním naši je několikrát zabrali a zase šli na zpět. Zde to byl dvůr ale rozbitý.

16. května jsme jeli přes Baligrád (*Baligród*) do Liska kde byla řeka San která teče přes Přemyšl (*Przemysl*), kde byl most rozbořen a byl udělán od zakopníků. Zde jsme již kupovali tabák ruský a chleba.

17. května V Sausiadovicích kde byl hezký zámek, spálený. Kde jsme noclehovali na louce. Pole okolo byli již nezdělaná a obilí dosti pěkné neb již byla rovina.

18. května. Jeli jsme přes Chujrov (*Chyryv*) až do Biskovic (*Byskoviči*) u Sambira (*Sambir*). Ve Chujrově je dráha dvoukolejná, která jde přes celou Halič, kde šla do Přemyslu (*Przemysl*) a zde též do Sambora. Zde jsme byli na louce, kde bylo Korpskomando v zámku. Zde byli mosty na dráze pobořené a nádraží vypálené a koleje vyházené a zohýbané. Pole u dvora nebyla osetá žádná, obilí na selských polích bylo obstojné.

19. května jsme odjeli do Píanovic, na pastvisko blíže bitevní čáry kde až střely lítaly poblízko k nám. Zde též bylo viděti na petrolejové doly, které Rusové zapálili, jak vystupuje veliký kouř. Pro municí jsme jezdili do Biskovic (*Byskoviči*). Zde se před bitevní čarou rozkládaly veliká bahniska kde nemohlo naše vojsko do předu.

24. května do Biskovic neb museli naši trochu couvnouti.

25. května opět do Píanovic odpoledne.

---

* kabáty

25. května jsme jeli přes Sambor do Starelis Samboru (*Staryj Sambir*) pro municí. Který leží na kraji Najberezna. Sambor leží na úpatí Karpat. Zde bylo viděti též petrolejové doly vypálené a zásoba puštěná do potoka. Město dosti pěkné a okresní, v hornaté krajině leží, tak že není daleko viděti. Municí tam vozí automobily.

29. května do Pianovic.

1. června Odjeli jsme do Boskovic (*Byskoviči*) a dělali zase 2 kolonu.

7. června Pro municí do Samboru (*Sambir*) na nádraží. Jest to velké město a mnoho kasáren pro vojsko. Zde též bylo armádní komando a bez drátová telegrafie. Nadraží celé vypáleno, i továrna vedle na přepalování líhu. Hřbitov byl mnoho od našich vojáků navštíven, neb tam jich mnoho pohřbeno.

8. a 9. června vždy ráno nás navštívil ruský evroplán a hazel dolu pumy. První den v Samboru bylo zabito 17 koní a 3 vojíni. Druhý den v Bískovcích (*Byskoviči*) zraněny 3 ženy a rozbito mnoho oken. Barva jeho je celá kostra černá. Od 12. do 15. června bylo mnoho slyšeti stříletí rána za ránou.

14. června Věnekovice, zde bylo mnoho zákopů. Pole pískovice, ale obilí dost pěkné.

15. června opět pro municí do Sambora, už na ni čekali.

18. června zase jeli do Sukovic (*Sadkovyči*). Zde byla celá vesnice vypálená i zámek s krásným sadem též zpustošen a nadělány samé zákopy.

19. června Krkovice (*Krukovec*) zde nám udělali brány 3 z růží a nás vítali. Zde již bylo trochu kopcovito a více lesů. U dvorů pole též nebyla oseta a vesničky kolem silnice popálené. Zde bylo mnoho zákopů.

21. června Přijeli do Gródku (*Gorodok*) což je okresní město a mnoho židů a město je dosti popálené. Boje o něj byly veliké. Zde opět přišla dvoukolejná dráha. Na náměstí stojí socha Ladislava Jagejlovce krále polského, který zde zemřel 31. 5. 1434. Koupiti zde bylo možno všechno.

23. června Stakšány (*Mšana*) kde jsme přenocovaly do rána na louce. Vesnice byla zachovalá, obilí pěkné.

24. června Sokolníky na jižní straně asi 1 ½ hodiny od Lvova (*Lviv*). Zde již byly ruské zákopy na opevnění Lvova. Též skladiště vojenské pro vozy dělostřelecké.

24. června Syrůvka trochu na východ odtud vesnice v dolině, obydlí pěkná.

26. června Davidov kde jsme odevzdali munici a jeli ihned do Sichova, předměstí to Lvovského z jižní strany. Opět večer do Davidova. Zde byla opět dráha dosti zachovalá, která spojuje Lvov a Černovice.

27. června Jeli do Sichova kde jsme noclehovali u velké cihelny, kde jich bylo více.

28. června Ráno o 7 hod. přijeli do Lvova (*Lviv*). Město je pěkné a kolem kopce, bez řeky jako jiná města. Rozbité nebylo nic, než nádraží bylo úplně spáleno, což se podobalo jako v Budějovicích. Domy nádherné, jež ještě nebylo ani v jediném městě viděti. Stáli jsme poblíže nádraží u starého hřbitova, jenž byl používán jako park. Na Petra a Pavla jsem byl se podívat v kostele. Električka probíhala ulicemi a bylo možno vojínům zadarmo se voziti. Lvov je hlavní město a má mnoho krásných památek i kostelů. Na sv. Petra a Pavla večer o 9 hod. sem přijel první vlak rakouský za jásotu a tleskání rukama lidu celý ověnčený. Zde jsem pil pivo za 1 K litr a to Okočínské. Zde bylo mnoho .....

1. července Vezli jsme munici do Vodníku (*Vidnyky*) na jeho východní stranu. Kde bylo mnoho popáleno. Zde měl okolo mnoho dvorů baron Potocký hrabě v Lancetě Rešova a ještě dosti polí osetých.

2. července. Opět do Lvova.

7. července Jeli do Dobrky na stranu jihovýchodní od Lvova, zde byli přes poledne a do Chebové pro munici, asi 38 km od Lvova. Na večer do Volové kde byli přes noc.

8. července do Untrvaldeny na východ od Lvova. Zde již byli Němci. Zde již bylo viděti skorem každý den oheň. I obilí zde bylo pěkné.

15. července byl náš Korfs rezervní[†].

16. července jsme odjeli do Pruseki na východ od Lvova asi ½ hod. na dráze dvoukolejné. Zde teprve Rus dělal nové drahy.

17. července Jeli do Žoldance (*Žovtanci*), na sever od Lvova. 19 km od Lvova za dvorem na velkém poli Sadovice.

18. července do Glodna, zde též byla s námi 1. kolona. Byli za dvorcem který byl vypálený. Zde též byla pole kopkovatá. Poprvé jsem jedl lusky. Obilí zde bylo dosti pěkné. Dráha šla kolem a nádraží bylo vedle.

19. července velmi notně přšelo, tak do bytu teklo na hlavu a koně byli po kolena v blátě. První kolona odjela pryč.

---

* Vytečkováno v originále.

† Byli zálohou armádního sboru.

21. července Přijeli do Žolkiev (*Žovkva*), což je okresní město na severozápad od Lvova a na západní straně kopce. Pole písčité, ale obilí mnoho pěkné až na ovsy.
22. července Dále jsme jeli do Velkých Mostů (*Velyki Mosty*), to je malé okresní městečko. Vojsko je tam od dragounů. Krajina již méně úrodná a více zalesněná a to samými sosnami. Velký most byl pobořen, i továrny. Leží na sever od Žolkievu (*Žovkva*).
23. července Dále jsme jeli lesnatou cestou, ve kterých lesích byli bažiny velké. Kolem 8. hod bylo na nás stříleno od Rusů, neb nás bylo viděti ze zákopů. Německým jeden padl. Ze silnice jsme uhnuli na západ a cesta byla mnoho a mnoho rozbitá. O 10 hod. jsme přijeli do Ostrova, (*Ostriv*) asi půl hodiny od Krystopole. Odpoledne jeli dále přes lesnaté lesy do Glockova asi 1 hod od Krystopole. Zde již byla zase dráha. Na západ a sever bez lesů. Obilí dosti pěkné až na oves. Zde byl též balon pozorovací asi 50 m vysoko, kde byl 1 důstojník a dával znamení až do zákopů.
24. července. Ráno přiletěl ruský evroplán a házel pumy. Přiletěl od západu.
25. července. Ráno o 6. hod letěl ruský evroplán a hodil pumu na Ostrovec. Opoledne ve 3 hod. byla bouře a balon se utrh, však vypustil vodík a spadl na louku dolů a 1000 m daleko. Po bouři jsme odjeli do Žabce, vesničky půl hodiny daleko. Cesta byla mokrá, mnoho hlíny a špatně jsme jeli. Žabce jsou vesnice, prostřední dům spálený a obilí dosti pěkné.
- 29 července Ráno o 4 hod jeli jsme do Ostrova (*Ostriv*) pro munici a byli tam až do poledne. Zde bylo mnoho Rusů, dělali dráhu na sever. Na hřbitově bylo mnoho pochováno vojínů s březovými křížky. Po poledni jeli jsme nazpět a hned pro munici do Belzu (*Belz*), to je městečko od Žabce 1 ½ hod daleko. Zde večer naložili a jeli domu k 1. koloně a opět ještě jednou zpět a přijeli o 2 hod ráno do Belzu. Na nádraží bylo též mnoho munice německé. Je to smutné, viděti je na polích jen starý děroušky a ňáký ženský. Jiný doma není, práce málo ubývá.
2. srpna Jeli pro munici do Belzu. O 4 hod. ráno zpět přijeli. Odpoledne jeli dále ve 4 ¾ a jeli kopkovatou cestou. Jeli přes vesnici Szmíkov, kde byl pěkný zámek a byl spálený a byl tam reserve špitál. Tam jsme nocovali na poli.
3. srpna jeli ráno o 4 hod. dále přes ves Hapola a přijeli do Enbov o 7 hod. ranní.
5. srpna jeli pro munici 7 hod. večer přes město Varuž (*Varjaž*) a přes vesnici Rusín po dlážděné silnici. Do Belzu přijeli ráno ve 4 hod zpět do Eubova. 5 srpna o 11. hod. dopoledne jsme dobyli Vršavu.
8. srpna ráno přšlo a vodili jsme koně.

13. srpna jsme byli pro oves na ruské půdě.
15. srpna ráno byli s koňma na špacíru a vedli přes ves Mianovice, tam byli pekaři.
18. srpna jsme dobyli pevnost Kovno. 18. srpna ráno o 7 hod. šli pro koně a přišlo a odpoledne přijeli domu.
22. srpna ráno 10. hod. jeli dále, cesta byla blátivá a polnatá. Jeli přes Chrobrov, tam byl lihovar a mlýn a dlážděná silnice. Odpoledne jsme přijeli do vesnice Veslavice, tam bylo mnoho dekunků* a některé domy spálený. Byl jsem na bytu, koně jsem měl v kolně. Měli mnoho hrušek a okůrek.
26. srpna ráno brzy pro oves, kde letěl ruský evroplán a naši na něj mnoho stříleli.
27. srpna dělali šturm. Mnoho stříleli z děl a Rusové ustoupili. 27. srpna večer o 7. hod. jeli jsme pro municí do Belzu (*Belz*) a přijeli 28. srpna o 10 h dopoledne zpět. A večer 28. srpna jeli zas znovu pro municí a přijeli ráno 29. srpna zpět. Dvě noci jsme nespali.
30. srpna o 1 h byl takvach o 4 h abmarš z Majavic směr k východu. Jeli jsme přes Ullo a pak přes ves Horodto a potom přes město Sokal (*Sokal*), to bylo celé spálené a kolem pevné dekunky. A zas dále přes ves Stini kde bylo viděti mnoho mašin ze stodol vynesných. Polední mináš† jsme měli za vesnicí Szarpany, kde byly pekáry na ruské půdě. Nocovali jsme ve vsi.
31. srpna ráno jeli jsme dále po ruském území, kde bylo vše spáleno a žádní lidé, až v jednom městě byli lidi a prodávali chleba, vejce, cikarety a stály tam šverpábice.
1. září jeli jsme dále přes ruské vesnice a bili spálené. Potkávali jsme mnoho vystěhovalců s povozy, jenž se vraceli zpátky. Hnali mnoho ovcí, dobytka, husí, prasat, a šlo mnoho dětí. Jeli jsme dlouho do noci přes jednu ves ta se jmenovala Ozerajn (*Ozreci*), tam už byli lidi. Přijeli dlouho večer o 10 h. do jiné vsi a ta se jmenovala Radomyšl (*Radomyšl*). Tam jsem měl koně u mlýna parního, který byl spálený. Chytili jsme tam dvě husy a 4 slepice, dělali jsme o tom do 12 h.
2. září o 9. hod. jeli jsme dále. Jelo mnoho trenu a kolon. Před poledním jsme přejížděli řeku Štír (*Styr*), kde byl most od piónerů‡ udělaný. O 5. hod. odpoledne jsme nakširovali§, že pojedem dále, ale zůstali jsme zpět, tam jsme nocovali. Měl jsem službu, bylo slyšeti mnoho stříletí z děl i z kvérů.

---

* krytů

† menáž = jídlo

‡ piónýrů = ženistů

§ připravili koně do postrojů

3. září jeli s municí k první koloně přes ves Trhovice (*Torhovycyja*) a vyložili a jeli zpět.

4 září jeli pro municí. V 1. hodině byl takvoh^{*}, ve 3. hod. abmarsch[†] a jeli jsme celý den až do večera do vesnice Boroča, tam jsme nocovali.

5. září jeli ještě dále přes ruské vsi až do Stojanovic, kde jsme čekali na automobily, až přivezou municí. Tam bylo nádraží spálené, šiny[‡] vytrhány. To bylo v Polsku[§].

6. září jeli ještě dále až do Radíchovu. Tam jsme nabrali municí a jeli zpátky za deště a zimy přes Kolchov až do Sklije. Tam jsme nocovali.

8. září jeli jsme zas zpátky s municí. Moc bláta, cesta špatná. Jeli jsme až do večera přes Kuštír do vesnice Podhajeci tam jsme byli do rána po kvartýrech.

9. září jeli jsme o 2. hodině odpoledne zas kupředu, přes vesnice ruské. Zas byli lidi pryč, jeli jsme celou noc za jednu vesnici, tam měli flajlacr^{**}, ta se jmenovala Žďár. Okolo nás jelo 12. září mnoho kolon a trénu a šlo mnoho infanterie směrem na východ.

10. září o 10. hod. jsme nakširovali, vybrali 4 muničáky baterií a zas zůstalo všechno zpátky. Celou noc jelo mnoho trénu a šlo infanterie. Ves se jmenovala Milanovíje.

12. září jsme byli pro municí ve vsi Hapol, tam byli naši pekaři. Municí přivezli štafle.

17. září jsme couvli nazad, od dubna.

18. září jsme jeli směr na východ. 17. a 18.-19. září jsem byl marod. Bolela mě hlava na prsou.

19. září opoledne jsme jeli pro municí k jedné štafli a večír přijeli k jednomu dvoru, tam jsme byli do rána. Bylo tam mnoho hospodářských a vše spáleno.

25.-26.-27. září jsem chodil k marodům, pak jsem šel do špitálu. To bylo město Žďár. Byla cesta špatná, jeli jsme na vozíku půl dne, půl dne auťákem, potom nás mnoho jelo po felbánu^{††} dva dny až do Sokalu města. Po cestě jsme dostávali čaj, chleba a cikarety. Když jsme přišli do špitálu, tak jsme šli do koupelny. První dny jsem měl horečky. Měl jsem často hlad. Vzpomínal jsem často na vás.

---

* Tagwach = budíček

† Abmarsch = odchod

‡ kolejnice

§ Polsko bylo jinde než dnes

** Freilager = tábor pod širým nebem

†† feldbahn = polní dráha

29. září. Jelo nás 50. Ráno jsme vstávali o 4 hod ráno, pak oblekli mundůr a čekali až do 11. hod. a po mináži nás vezli na vozíkách na dráhu. Tam jsme čekali od 11. hod ve vlaku až do 3 ½, než jsme jeli do Žolkie, měli jsme hlad.

30. září. Jeli jsme moc špatně, pomaloučku, často jsme zastavili. Jeli přes malé štace* a přes hlavní stanici Belz (Belz).

zde kus textu chybí

... a Ruska. Jeli až 45 kilo metrů. Od 3 ¼ až do 1. hodiny v noci. Pak jsme jeli vozíkama ke špitálu, tam jsme šli do koupelny a pak na cimru a dostali trochu kávy a chleba.

31. října měli lepší mináš, ráno bílá káva, o 10 hod. chléb s máslem, v poledne telecí a brambory a víno, odp. o 2 hod. čaj, o 4 hod. káva a chléb, večer zas maso a chléb s putrém † a čaj.

1. listopadu káva bílá z domácího mléka, 2 vejce večer rajsfajš‡.

2. listopadu zas káva, o 10 h čaj a 2 vejce, odpoledne polévka, maso, víno, odpoledne zas káva, chléb, večer guláš a čaj. Ty dva dny na všechny svaté a dušičky mi bylo moc smutno.

3 října byl mráz a ve dne hezky.

3. října káva, vejce, čaj, maso a brambory, odpoledne káva a maso. 3 října tam prodávali sůl, takových jsem neviděl ženských a ten křik i pračka.

4. října bylo moc pěkně, to jsem na vás spomínal

4 listopadu káva, vejce, čaj, maso, káva, maso

5. listopadu Káva, máslo, maso, káva, maso

5. listopadu mě prohlíželi, bolely mě ledviny a trochu na prsou

6. listopadu káva, chléb, vejce, čaj, v poledne rajsfajš, víno, večer káva, maso a chléb.

7. listopadu padal sníh ráno. Stále byla mináš stejná.

17. listopadu začal padat sníh a v noci velké povětří a zůstal ležeti.

14. listopadu jsme se koupali.

21. listopadu jsme přišli na jiný objekt do cimry.

21. prosince nás očkovali proti neštovicím.

Na štědrý den jsme měli půst od masa. Měli jsme taky stromek.

---

* zastávky

† s máslem (das Butter)

‡ rizoto

29. prosince jsem šel ze špitálu. Jel jsem do Lvova (Lviv) na samoštelu. Tam jsem ležel na zemi na strožoku 4 dny. Honili by nás sem tam procokami na zádech. Bylo nás tam asi 500. To bylo ještě ve starém roce.

1. ledna vybírali kam který patří a kde má svůj regiment.

2. ledna nás zbylo mnoho, Němci, Maďaři, všechny národy pohromadě.

3. ledna Jel jsem vlakem rovinou a kopcema přes 16 tunelů. Jel jsem přes Přemišl (*Pzremysl*), Jaroslav (*Jaroslaw*), Krakov (*Kraków*), Rudka, Budapešť. Na každé štaci bylo mnoho vojska a nevíce ho přišlo v Budapešti, tam byla narámně veliká štace. Z Budapešti jsem jel zpátky do Budějovic do kasáren. Pak jsem šel k raportu hlásit odkud jedu. Dělal semnou major velký výslech, neb jsem měl jet do pole. Po raportu jsem šel 8. ledna k marodní vizitě a doktor mi dal 21 dní dincfraj*.

---

* volno

Vojna v kasárnech roku 1916

Začátek vojny zas v kasárnech. Pak jsem přišel zas do maštale, koně jsem neměl žádné. Pucoval jsem kšíry a vždy jsem se dekoval. Mezitím jsem žádal o odláb^{*}, nemohl jsem ho dostat, poněvač jsem byl vyšetřován skrzze příchod. Pak v únoru jsem lanžiroval koně a legruty[†]. Pak osmého února jsem dostal odláb na osum dní za 18 měsíců. Příchodem jsem se velice potěšil, když jsem svojí domovinu uhlídal. Nejvíce jsem se potěšil z mého malého potěšení které jsem spatřil. Neb jsem ho neviděl co vojna začala.

Při mém odlabu za dva dni pánbu nás navštívil roznemohla se moje máti kterou jsem na hřbitov doprovodil. Pak jsem musel zas opustit svoji manželku a starého otce a moje děťátko a sloužil na vojně zas dále. Byla mi vojna po mém odlabu velice trapná a dlouhá poněvač jsem měl stále mysl na domov. V březnu jsem přijel zas na odláb na 14 dní nadělat dříví a stlaní. Když jsem měl jet zpět, tak se začínalo síti. Mezitím se roznemohla manželka, tak mě dal doktor usvědčení. Tak jsem žádal znovu o odláb, tak jsem zas dostal 14 dní, tak jsem vše osel. Přitom jsem žádal o prodloužení, tak mě dali ještě 10 dní do 10 dubna.

Od 10. dubna jsem měl týden koně pak jsem je odevzдал. Někdy jsem jel na túry pro chleba a co bylo třeba. To jsem dělal celý duben a květen. Dva dni jsem oral u magacínu. Ku konci května jsem byl na doma 4 dny.

V červnu jsem čistil maštal 14 dní. Pak jsme sbírali papír po Budějovicích po domech. To byla moje práce do konce června. Dne 2. července jsem byl s koňmi pro dříví v Poněšickém revíru, jel jsem přes Nemanice bídu, Chodyčany, Vítín. Zpět jsme jeli přes Poněšice, Hlubokou a Hrdějice.

3. července jsem přebíral hadry.

4. července jsem přenášel dříví. Byl velký hic. Pak jsem zas byl u koní až do 19. července.

20. července jsem dostal dovolenou na 14 dní na žně. Mezitím jsem žádal o prodloužení a bylo mi přidáno zas 14 dní. Pak jsem si poslal telegram na regiment ještě o prodloužení, zas mě dali 14 dní, tak mě to trvalo do 4. září. Vše jsem zklidil a zoral. Když se blížilo ku konci, tak jsem si dojel do kasáren a žádal jsem jesli by mi bylo povoleno do konce září. Vše jsem obdržel. Mezitím jsem si podal žádost na místo orby do Vídně. Než byla vyřízena tak jsem rukoval k 1. říjnu. Za dva dni jsem jel na práci s koňma, na nádraží jsem vagoniroval koně. Jel jsem přes Hlubokou, Ševětín, Veselí, Tábor až do Sodoměřic. Tam jsem vyložil a jel jsem do Šebírova do dvora. Tam jsem vozil brambory na dráhu. Tam jsem zažil hladu, ráno jsem dostal hrneček kafe a krajíc chleba. Na poledne zas jen suchýho kousek chleba.

---

* dovolenou (das Urlaub)

† odvedence

Večír zas jen kafe a chleba a kafe jenom z odstředívky*. Když jsem jel přes vesnice, tak jsem prosil o chleba. Často jsem vzpomínal na svůj drahý domov.

Dne 8. října jsem přijel zpět do Budějovic ráno o 4. hodině. Když jsem přivedl do kasáren, tak mě pan fajervekr hlásí, že mám jít do kanceláře. Že jsem enhebovaný že půjdu domu. To mě velice potěšilo, dostal jsem dovolenou do konce listopadu. Prvního prosince jsem musel rukovat, odpoledne jsem se musel oblíkat.

2. prosince jsem pucoval kšíry.

4. prosince jsem vozil popel z pivovaru.

5. prosince zas na dvůr

8. prosince dopoledne na Pannu Marii jsem taky vozil. To trvalo do 18. prosince. Pak nás vybrali do pole a dostali jsme dva dni odlábu.

22. prosince jsme jeli do Vídně. Tam jsme líhali v jedné restauraci v Prátru na slámě. Svátky jsme měli velice smutný. Nepoznávali jsme že je Štědrý večer, poněvač jsme ničeho nedostali, jenom černou kávu. Na den Narození Páně zas jenom to samé. Tak mě srdce žalem rozbolelo. Že tak smutný svátky travím už třetí. Odpoledne se všechny zábavy otevřely a hrálo se jako by ani válka nebyla a co srdcí krvácí se moc nedbalo. Na vše se zapomínalo, poněvač to dlouhý čas trvalo. Po svátcích jsme fasovali kšíry, místo sajtlplat jenom provazy, poněvač se kůže nedostávala.

29. prosince jsme dostali koně 120 a maštale.

30. prosince ráno se talovali† na baterie. Byla veliká zima.

31. prosince na ukončení roku jsme pucovali až do poledne. Odpoledne byl dvakrát antret, samé honění na ukončení starého roku. Pro mináš jsme chodili půl hodiny a ta byla náramně špatná, polevka jenom čistá, maso a řípa aneb zelí. Co jsem vše viděl nic mě nezajímalo, v arzenalu mnoho kanonů a válečného materiálu nového i starého z pole zpět zasláného. Mnoho zvonů, které upomínaly mnoho srdcí k modlitbě. A tam se vše rozbíjí na válečné střelivo.

---

* odstředěné mléko = bez tuku

† rozdělovali

Vojna roku 1917

Na nový rok 1917 jsme dostali koně. Pak jsme dostali kšíry. Pasoval jsem je na koně.

2. ledna za mnou přijela manželka, kterou jsem velice rád uhlídal. Byla tam dva dny. Když odjížděla smutné loučení bylo. Doprovodil jsem jí na nádraží v elektrice na 9 hodinu večer. S velkou bolestí jsem od ní odcházel.

Mnoho divadel jsem viděl. Koníčky. Houpačky. Střelnice. Ty dni byly velice dlouhý. Taky jsem se vezl na elektrické dráze po skalách udělané.

6. ledna odpoledne jsme odjížděli z Vídně o 7 hodině večer z nádraží.

8. ledna ráno jsme byli ve Štýrském Hradci (*Graz*). Jeli jsme ještě dál. V Proseku (*Prosecco*) jsme vykládali ráno. Tam už bylo slyšeti mnoho střilet. Mnoho evroplanů tam lítalo italských a naši na ně střileli. Tam jsme měli kávu a futr pro koně. V poledne jsme dostali konzervu za mináš. K večeru jsme jeli na italské bojiště. Tam jsme přijeli večer, koně jsme dali do maštale a dostali jsme kávu. Ale nocleh sem neměl žádnéj. Lehl jsem si na půdu na kus hoblovaček. Byla tam továrna na sloupky a desky a schody mramorové.

14. ledna večer střílel Ital z moře na naší dráhu. A přes nás taky kšosi * lítaly.

15. ledna jsme stavěli maštale pro trén. Mináš špatná a práce dost. Vzpomínal jsem často na svůj domov. Večer jsem velice marodil, velká zima a hlava bolela.

16. ledna jsem byl u marodky, už mi bylo trochu lepší.

18. ledna večer dělali naší šturm†, byla velká palba. Přitom veliké povětrí.

20. ledna jsem vezl kanon do Proseka do správy. Jelo mnoho štaflí s fasunku.

21. ledna jsme měli fraj‡ odpoledne. Jindy den co den ta otročina byla, jen trápení lidu. Nic se nedbalo, že každou hodinu i minutu mohl být člověk v pánu. Mináš náramně špatná. Každý týden koňská vizita. To bylo každý den pucování, ráno do osmi, odpoledne od 1 do 2 hodin.

5. února spadnul balón nad Prosekem.

6. února jme jeli s polední minází do štelunku§. Talián hodil osumnáctku košos na cestu co jsme jezdili.

---

* das geschoss = náboj

† der Sturm = útok

‡ frei = volno

§ pozice

6. února dopoledne jsme měli befel*, že byli dva od 42 baterie trestáni 8 dní a ještě uvázáni.

9. února jsme přejížděli do nového štelunku ke Koriánsku (*Gorjansko*). S trenem jsme přijeli na místo o 12 hodině v noci. Bylo velké povětrí a mráz. Tam bylo mnoho kuchyní odevšech pěších regimentů. My jsme měli jenom baráčky prkenné jako na psy. Nemohli jsme se tam ani postavit. Co jsme tam přijeli byla stále náramná palba a italské evroplány stále nás hledaly a naši po nich náramně stříleli. Tam co bylo artilerie jsem neviděl za celou válku. Samé merzi a těžké. U silnice byl osrlajdunk, tam přijelo mnoho povozů pro vodu, ráno od třech hodin a večer až do 3 v noci.

13. února jsem byl u soudu skrze jednoho kaprála, ani jsem ho neznal. Byla v tom mýlka, ale musel jsem přísahat, že ho vubec neznám. Vše jsem musel prodělat. Taky jsem chodil na trávu. Tak to dopracovali s naší válkou. Mezi trní a kamení jsem ji chodil hledat, ač je kámen na kamenu. A jenom o špatném kafi. Lidi se plahočí mezi kamením jako zvěř.

23. února jsem byl zas na trávě, najednou na mě přišla taková lítost. O půl 4 hodině ukryl jsem se mezi kamení, tam jsem si rozjímal osudy svého života při rachotu kamení a při zeslablém mém žití a mučení a trápením velkém.

27. února jsem dostal vyrozumění z hejtmanství, že jsem od 22. ledna osvobozen do 31. března. Tak jsem s tím šel do kanceláře, tam mně řekli, že za dva dni můžu být doma. To jsem měl radost k nevypovězení, že se té otročiny zbavím. Ale vše se změnilo. Za dva dni to přišlo zpět, že prý to není nic platný že je to jenom z hejtmanství. Oni si dělají co chtějí.

2. března jsme jeli zas na nové procen štelunk do Bery. S mináží jsem jezdil večer. 2 března se maďarská divize ablezerovala†. Naší mnoho infanterie šlo po silnici. Vše se převáželo ze starých štelunků do nových. Práce plno a mináš až večer.

4. března padl sníh.

5. března přšelo celý den a pak bylo pošmourné počasí. Pracovali jsme stále jako otroci. Nosili jsme kamení na cestu a hnůj na pole. Pak jsme pokládali pod konima šlonty. U Koryánska (*Gorjansko*) byl udělaný vojenský hřbitov, pěkné pomníky pro oficíry byly vytesány. Maníci měli jenom dřevěné křížky.

20. března jsem byl vza krajcu na kas an krifu.

23. března velká bouřka.

24. března postoupili Italové do našich štelunku.

---

* Ablösung = byla střídána

† Befel = rozkaz

25. března jsme jeli pro municí o 9 hodině večer, přšelo a velká tma. Jezdil jsem do štelunku a pro poštu.

Vdubnu jsme orali políčka a vláčeli, stále robotili. Vojna jako řemen, ne jako ve válce nýbrž jako otroctví. Na Zelený čtvrtek jsem byl pro poštu. Na Velký pátek byl velký déšť. Na Bílou sobotu ještě přšelo. Na Boží hod ještě přšelo, ráno jsme pucovali koně do desíti hodin, pak jsme měli befel. V jedenáct hodin mináš, polévku, maso, dva knedlíky z kukuřičné mouky a trochu omáčky ze švestek. Rusové dělali brány po naší cestě k našim frocnám, ponevač od Červeného kříže na pondělí velikonoční měli zábavu pro vdovy a sirotky, a na úspěch. Vojenská hudba hrála a cikánská. Bylo asi sto oficírů, taky tam byly ženský. Od toho výletu ti páni vojenský prodávali víno, burty, tužky všelijaké drobnosti. Taky byly na výhry hodinky a předběhy o cenu. Žádnou mysl veselou jsem nepociťoval, neb jsem měl mysl na svoji drahou domovinu. Večer se někteří podnapili, anž by dbali že jsou trýznění a čtvrt veku chleba dostáváme. Jeden s druhým se chtěl prát a v blátě se váleli. Koně jsme museli dát do lesa, poněvadž přšelo a hudba hrála v maštali.

12. dubna jsem byl na pohřbu. Od 47 regimentu byli zabiti tři důstojníci. Hudba jim hrála, byl velký průvod, bylo více vojska.

15. dubna jsme měli befel, že musíme šetřit s vodou. Pro maníka denně 2 litry vody, na kafe 1 litr, na polévku taky 1 litr. Pro koně 15 litrů denně. Otročina čím dál větší. Pak skrze jízdu, že se nemá jezdit trap*, že jsou velký tresty.

26. dubna jsme byli na mši. Byl císařovny svátek.

27. dubna jsem byl na bíobachtunku†. Talián přes něj střílel a kamení padalo do našeho dekunku‡.

2. května jsem byl zas bíobachtunku, bylo vidět na italské švarmi.

3. května střílel Ital z dalekonosných kšien až k našemu lagru. Blízko stáli habice§. a z jedenactá kolony tam byl jeden muž raněn od kamene. Když kšos egsploduje, to moc daleko lítá. Nastal máj, který povzbudí každého k novému životu, ale tentokráte stojí vše jak to kamení na těch skalách. Vše se rozvíjí, ale srdce vojínů jsou stále smutná, neb je čím dál větší otročina a hlad.

12. máje jsem jel s mináží, byla velká střelba z kanónů italských.

12. máje byli zabiti dva ruský zajatci, jeden post a bylo 6 raněných. Dělali felbán poblíže Koryánska (*Gorjansko*). Ital tak daleko střílel, samé ovšláky.

---

* trapem = tryskem, rychle

† Beobachtung = pozorovatelná

‡ Deckung = kryt

§ Haubitze = houfnice

Ta střelba a ta velká vedra to nás náramně mořilo. Od 12 máje byla na obou stranách taková kanonáda, že se zem třásla jednou túrou dnem i nocí. 12. 13. 14. 15. 16. května pak trochu bylo volnějc. Dělali ofensívu.

14. máje jsem byl zas s mináží, tou největší střelbou od jedenácti do 12 hodin jsem mezi tím jel. Lítaly kšosy přese mě od našich i od Taliánů, neb prostředkem švárem vedla silnice. Byl jsem připraven do vůle Boží. Bohu jsem duši svou odevzdával a s domovem se loučil. Každý den celá kšíc linia jezdila s municí.

16. května zas s mináží. V klacu dostal at'ák foltrefu*, byl celý rozbitý a silnice též. Dělo se ty dny mnoho případů po cestach. Raněných bylo velké spousty. Ti větší páni měli jídla a pití více než v Praze v restauraci, ač mančavt hladem po cestách padal. I samé kaverny† pro sebe na dělány, kde se jim ničeho státi nemohlo. Tím se to tyranství prodlužovalo, že se jim dobře vedlo. Mančavt měl koňské maso a konzervy z koní ktere zdechli.

18. máje spadnul evroplán za klancem‡ od Italů sražen.

20. máje byli tři maníci mrtví ve štelunku od naší baterie, jeden těžce raněn.

21. máje veliké povětrí a přitom taková kanonáda, že se zem třásla, naši dělali angríf§. Od 21. to začalo dnem i nocí a trvalo až do 26. ráno bez přestání

23. května lítalo 10 evroplánů Italských a házeli bomby, mnoho maníků v lágrech přišlo k zranění, i mrtví byli. To není možno vypsát, tak krutou ofenzívu jako tahle byla, obloha v samém dýmu. Jenom bylo slyšet samé rachocení kanonády.

24. šla všechna rezerve infanterie do švarmi

27. máje přišel 91 regiment ze švármi. Měli veliké ztráty, zbyly jich jenom 2 tisíce ze čtyř. Měli mnoho zraněných a zajatých a mrtvých. Lágrovali v berii. Též 102 regiment tam byl. Též 11 regiment. Naši museli za velkých ztrát ustoupit. Měli 30 tisíc zajatých na frontě 40 kilometrů dlouhé. Tam jsem se sešel s kamarády.

3. června šel zas 91 regiment do štelunku, neb dělali na angrif. Šli k Brestovicum (*Brestovica pri Komnu*) a k Jamianě. V neděli 3. června přijela maďarská baterie z Ruska k našemu lágru. Zas bombardovali jako dříve. Já jsem též marodil. Asi dva dny. 3 června šli 91 do štelunku dělali na angrif. Fsežanech (*v Sežaně*) byly zabiti dva generálmajorové. Naši snad zajmuli celou brigádu italskou.

---

* Volltreffē = přímý zásah

† kryty ve skále?

‡ Schlange = fronta

§ Angrif = útok

6. června střílel zrovna do berie odpoledne.

Na Boží tělo jsem byl s municí v noci.

8. června přišel 91 regiment ze štelunku, ale málo jich zbylo. Tu ofensivu není možno ani vypsát. Přitom ta velká vedra že to není ani k vydržení. Muzika od jedenactých hrála každý den miliony duší ze světa přichází a přec huba nezahyne.

15. června jsem byl zas u výsledku vojenskýho Ve Vojčigradu (*Volčji Grad*) skrze jednoho formajstra, ani jsem ho neznal, ukrad boty.

22. června šel 91 regiment do rezervy Doležan. My jsme měli vojnu čím dál horší, šarže chodily s holema za námi jako za trestanci. Za velkých veder a hladu požadovali tolika práce že to nebylo ani k vydržení. Jeto smutné popisování v roku 1917, co se vše dělo o hladu a žizni nás chtěli umořit, ač pro sebe měli dost. Jenom oficíři. Ti vůbec z války ani nechtěli.

27. června mi bylo hlášeno, že pojedu domů na tři měsíce. To bylo velké pro mě potěšení, že se zbavím té otročiny. Vše se dobře vyřídilo.

29. června lítalo z rána asi 10 evroplanů italských nad naším rocenštelunkem

30. června v noci veliká bouře a déšť.

2. července už jsem jel do svého drahého domova.

4. července jsem přijel do Budějovic ráno o 3. hodině

Od 5. července jsem žil spokojeně se svými domácími spokojeně. Někdy jsem vzpomněl na tu lumpárnu.

Deník jako cestopis

1914	
3. srpna	Č. Budějovice
5. srpna	Vídeň, Graz, Županja
10. srpna	Vinkovci
11. srpna	Brčko
1. září	Bosanska Rača
6. listopadu	Klenje
12 listopadu – 3. prosince	Sabac a okolí
6. prosince	Skela
9. prosince	Bělehrad
20. prosince.	Petrovaradin
1915	
20. ledna	Temerin
13. února	Debrecen
13. února	Debrecen, Kolonica
21. února	Stakčín
21. února	Topoľa
16. března	Runina
2. dubna	Velkyj Bereznyj
3. dubna	Perečyn
4. dubna.	Užhorod
21. dubna	Malyj Bereznyj
14. května	Sambir, Lviv
18. května	Byskoviči
18. června	Sadkovyči
19. června	Krukovec
21. června	Gorodok
24. června	Lviv a okolí
1. července	Vidnyky
17. července	Žovtanci
21. července	Žovkva
29 července	Ostriv
2. srpna -27. srpna	Belz
1. září	Radomyšl
3. září	Torhovycyja
26. září	Sokal
30 září	Belz
29. prosince	Lviv
1916	
3. ledna – 8. ledna	Pzremysl, Jarosław, Kraków, Košice? Budapest, Vídeň, Budějovice
22. prosince	Vídeň
1917	
6. ledna	Vídeň
8. ledna	Graz
8. ledna	Prosecco

9. února	Gorjansko a okolí
15. června	Volčji Grad
2. července	Gorjansko
4. července	Č. Budějovice